

НАЙЩИРІШІ ВІТАННЯ ЗІ СЛАВНИМ ЮВІЛЕЄМ, ПАНЕ АКАДЕМІКУ! ФРАНКІВЩИНА ПИШАЄТЬСЯ ВАМИ...

У перший весняний день видатний вчений та громадський діяч, президент Світової федерації українських лікарських товариств, професор, доктор медичних наук, академік НАМН і член-кореспондент НАН України, заслужений діяч науки і техніки Любомир Антонович Пиріг приймав вітання зі славним ювілеєм. Тож колектив редакції журналу «Терапевтика імені професора М.М. Бережницького» приєднується до всіх вже виголошених вітань і сердечно та щиро вінчує Любомира Антоновича. З роси та води, пане Академіку! Споглядаючи на його життєвий шлях та творчий ужинок, виникає одне єдине бажання сказати: «Браво! Браво, пане Академіку!» І звичайно, як і заведено в таких випадках, можна було б далі просто продовжити нескінченний перелік звань та нагород шановного ювіляра. Та хіба суто сухо формальним переліком звань, здобутків та нагород сердечно скажеш про звитягу такої Людини, Лікаря, Вченого, Громадянина повною мірою?

DOI: 10.31793/2709-7404.2021.2-1.75

© М. Дземан

Надійшла до редакції 09.03.2021

Адреса для листування
(Correspondence): Івано-Франківський
національний медичний університет,
вул. Галицька, 2, м. Івано-Франківськ,
76018, Україна. E-mail: zdovado@ukr.net

У фаховому та науковому дискурсі академік Пиріг Любомир Антонович є творчим продовженням зіркової плеяди постатей Київської школи внутрішньої медицини. Він є вихованцем Київської школи терапевтів заслуженого діяча науки УРСР, лауреата Державної премії УРСР, професора Анатолія Петровича Пелешука. У суворо науково-академічному сенсі ця визначна школа є прямою спадкоємницею наукових, терапевтичних та гуманістичних традицій української академічної терапевтичної школи академіка Феофіла Гавриловича Яновського. Професор Пелешук А.П. є вихованцем і спадкоємцем академіка В.М. Іванова, який був одним із найближчих учнів легенди української медицини «святого лікаря» Ф.Г. Яновського. За цього Анатолій Петрович ще й неодноразово підкреслював, що пишається тим, що йому пощастило бути слухачем повного лекційного курсу із внутрішньої медицини трьох академіків — М.Д. Стражеска, тоді ще професора В.М. Іванова та доцента В.Х. Василенка. У науковому плані школа професора А.П. Пелешука успішно продовжила розпочаті академіком Ф.Г. Яновським фундаментальні дослідження із нефрології. Любомир Антонович — автор концепції клінічної еволюції гломерулонефриту і у своїй науковій діяльності не тільки безпосередньо продовжив, а й вдало об'єднав розпочаті на початку XX сторіччя академіком Ф.Г. Яновським наукові дослідження із нефрології та курортології. Серед них і чи не вперше у світі питання санаторно-курортного етапу лікування трансплантованої нирки. Зрештою, що стосується нефрології, то тут ужинок академіка Пиріга Л.А. є фундаментально повноцінним. У його активі модерні наукові дослідження,

а також організація нефрологічної служби в Україні, заснування кафедри нефрології в НМАПО імені П.Л. Шупика та самої Української асоціації нефрологів. За цього потрібно відмітити, що Любомир Антонович Пиріг як продовжувач терапевтичної школи, яка на тлі такої популярної в сьогодення вузької спеціалізації, непохитно залишається на позиціях практика фахівця-інтерніста, має поважний науковий доробок у багатьох розділах внутрішньої медицини. Результати його наукових здобутків викладені в понад 600 друкованих працях та запатентовані в 7 винаходах. Він автор та співавтор 33 методичних рекомендацій та посібників, 8 інформаційних листів. У науковій школі академіка Пиріга Л.А. підготовлено 21 кандидата та 3 докторів медичних наук. Оприлюднені у відкритому друці із науково-практичних аспектів медицини рецензії, інформації та дискусії, у яких Любомир Антонович брав участь, становлять близько восьми десятків. Його науково-популярні публікації (37) та медико-публіцистичні статті (178) завжди викликають особливий інтерес, а інтерв'ю є актуальними, і 67 із них опубліковано у відкритому друці.

Любомир Антонович Пиріг пишається тим, що він уродженець мальовничого галицького містечка Рогатин на Прикарпатті. Сам він про це сказав так: «Киянином став за місцем проживання, роботи, сімейного життя, але все-таки залишаюсь «з Рогатином у душі і пам'яті»... Вдячний я моїм батькам, рідному Рогатинові, які заклали підвалини моєї свідомості та переконань як людини, громадянина, українця, яким я завжди був вірним». Прикарпаття... Цей боголюбивий край дав медицині багато сподвижників медичної галузі. Звитяга багатьох синів та дочок Галичини ще чекає своїх дослідників, які повернуть їх добрі імена вдячним нащадкам. А серед вже відомих хоча б академік І.Я. Горбачевський, піонер дослідження мінеральних вод і організатор перших галицьких курортів Теодор Тарасевич, професор-терапевт Йосиф Дітль, доктор медицини Софія Окуневська, доктор медицини та адмірал Ярослав Окуневський... Усі вони (окрім уродженця м. Станіслава Теодора Тарасевича та Софії Окуневської) не тільки вимушено навчались, але й працювали у світах. Але всі вони завжди відстоювали права української спільноти і завжди до самопожертви допомагали своїм країнам. За зробленими справами академік Пиріг Л.А. серед цих достойників-краян посідає почесне місце.

Любомир Антонович завжди вирізнявся активною громадською позицією. Як уроженець нескореної Галичини, він особливо гостро є чутливим до нищення національної ідентичності свого народу. У період тотальної русифікації, підступно здійснюваної під прапором лжеінтернаціоналізму, вперто відстоював своє Богом дане право читати лекції рідною мовою в Києві — столиці української держави. Мабуть же, все розумів та й наочно бачив усі репресії тоталітарного режиму. Ілюзій бути не могло. Але... інакше просто не міг. Тож у вирішальний момент відновлення незалежності України він не вагаючись погоджується балотуватися у своєму рідному Рогатині в депутати до Верховної Ради України. У 1990-1994 рр. Л.А. Пиріг — народний депутат Верховної Ради України. Він член парламентської опозиції «Народна Рада», голова підкомісії збереження генофонду нації та надзвичайних ситуацій Комісії з питань охорони здоров'я. У той період медична та наукова спільнота отримала безкомпромісного трибуна у відстоюванні її прав у вищій законодавчій установі. Ось так Любомир Антонович на зрозумілій для бюрократів мові в лютому 1994 року при обговоренні «Закону про науку» визначив, що нагально потрібно для української дійсності: «Для того, щоб вимагати патріотизм і національну свідомість від науковців, щоб вони не роз'їжджалися по закордонах, повинні сидіти тут у урядовій ложі національно свідомі міністри, національно свідомі урядовці, які могли б забезпечити національну науку матеріально». «Чи встиг би я в професійній діяльності досягнути більшого, не будучи депутатом?» ставить Любомир Антонович сам собі сакраментальне питання в книзі спогадів «Було колись...» і відповідає: «Очевидно, так».

Розуміючи крайню необхідність поновлення та творення в Україні органів самоуправління медичної спільноти, Л.А. Пиріг стає в 1990 році одним з ініціаторів заснування Всеукраїнського лікарського товариства й очолює його. З 2000 року він стає і президентом Світової федерації українських лікарських товариств. Якщо проаналізувати короткий перелік основних дат та подій творчого життєвого шляху Любомира Антоновича, то звертає на себе увагу період 2012-2016 років, а його невинна активність у громадському житті в досить поважному віці викликає особливу повагу й захоплення.

ОСНОВНІ ДАТИ ЖИТТЯ

Пиріг Любомир Антонович народився 1 березня 1931 року в хліборобській родині в м. Рогатині Станіславівського воєводства Речі Посполитої Польщі (тепер Івано-Франківська область, Україна).

1937 р. — пішов до 1-го класу «Рідної школи» у Рогатині.

1948 р. — закінчив із медаллю десятирічну середню школу в Рогатині і вступив на лікувальний факультет Львівського медичного інституту.

1954 р. — закінчив із відзнакою Львівський медичний інститут, рекомендований на наукову роботу (аспірант кафедри загальної гігієни).

1955 р. — перервав навчання в аспірантурі за власним бажанням у зв'язку з переходом на клінічну роботу.

1955-1958 рр. — ординатор, заступник головного лікаря з лікувальної роботи санаторію «Мармуровий палац» курорту Моршин.

1958-1961 рр. — аспірант кафедри терапії Київського інституту вдосконалення лікарів та (згодом) відділу клінічної фармакології Українського інституту клінічної медицини ім. акад. М.Д. Стражеска.

1961-1962 рр. — лікар-науковець відділу цього ж інституту.

1962 р. — захист кандидатської дисертації «Деякі показники функціонального стану шлунка при лікуванні ревматизму та інфекційного неспецифічного поліартрити АКТГ і кортизоном».

1962-1972 рр. — асистент, доцент кафедри терапії Київського державного медичного інституту ім. акад. О.О. Богомольця.

1971 р. — присвоєне вчене звання доцента.

1972-1973 рр. — завідувач кафедри лікувальної фізкультури і лікарського контролю Київського державного медичного інституту ім. акад. О.О. Богомольця.

1973-2002 рр. — завідувач відділу терапевтичної нефрології Київського НДІ урології та нефрології (Інституту урології та нефрології АМН України).

1976-1990 рр. — заступник директора з наукової роботи цього ж інституту.

1978 р. — захист докторської дисертації «Еволюция острого и хронического гломерулонефрита».

1979-1993 рр. — головний нефролог МОЗ України.

1982-2005 рр. — президент, з 2005 р. — почесний президент Української асоціації нефрологів.

1988 р. — присвоєно вчене звання професора.

1990-1994 рр. — народний депутат Верховної Ради України, голова підкомісії збереження генофонду нації та надзвичайних ситуацій Комісії з питань охорони здоров'я.

1990-2007 — президент, з 2007 р. — почесний президент Всеукраїнського лікарського товариства.

1990 р. — обраний членом НТШ (Львів).

1991 р. — обраний членом-кореспондентом НАН України.

1992 р. — присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

1993 р. — обраний академіком АМН України.

1995-2010 рр. — завідувач, з 2010 р. — дотепер — професор кафедри нефрології та нирково-замісної терапії Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика.

2000-2016 рр. — президент, з 2016 р. — дотепер — почесний президент Світової федерації українських лікарських товариств.

2012-2021 рр. — член редколегій та редакційних рад численних медичних періодичних видань, редколегії Енциклопедії сучасної України, вченої ради Інституту енциклопедичних досліджень НАН України, член президії Правління Івано-Франківського земляцтва в Києві.

НАГОРОДИ

Знак «Відмінник охорони здоров'я» (1976).

Почесна грамота МОЗ УРСР (1981).

Медаль «В пам'ять 1500-річчя Києва» (1982).

Почесна грамота Всесоюзного товариства терапевтів (1985).

Орден «Знак пошани» (1986).

Почесна грамота Українського лікарського товариства Північної Америки (1989).

Почесні грамоти Світової федерації українських лікарських товариств (1992, 1996, 1998, 2000, 2006).

Почесна грамота Президії НАН України (2000).

Медаль (2003) і Почесні грамоти (2001, 2006) Президії АМН України.

Почесна грамота Верховної Ради (2010).

Почесна грамота Кабінету Міністрів України (2003).

Почесна грамота Київського міського голови (2002, 2004).

Почесна грамота Асоціації філателістів України.

Диплом і Почесна відзнака Товариства «Україна-Світ».

Диплом до 2000-ліття Різдва Христового від УПЦ Київського патріархату (2000).

Орден Святого Рівноапостольного кн. Володимира Великого III ступеня.

Орден Ярослава Мудрого (2007).

Медаль ім. акад. М.Д. Стражеска «За заслуги в охороні здоров'я» (2009).

Хрест Пантелеймона Цілителя МОЗ України (2010).

Медаль Івано-Франківської обласної держадміністрації та обласної ради народних депутатів «За заслуги перед Прикарпаттям» (2011).

Три дипломи «Національної медичної премії» (2010).

Лауреат фонду Тараса Шевченка (1996).

Лауреат премії ім. Олекси Гірника (2005).

Почесний доктор Одеського державного медичного університету (1996).

Почесний член Українського лікарського товариства у Львові (1998).

Лауреат Державної премії в галузі науки і техніки України (2009). Грамота Департаменту охорони здоров'я МОЗ України (2008). Відзнака НМАПО ім. П.Л. Шупика (2009).

Медаль Мар'яна Панчишина УЛТ у Львові (2010).

Відзнака НАН України «За наукові заслуги» (2011).

Медаль «За працю та звитягу в медицині» (ВУЛТ, 2011).

Поважний перелік. А за цим сухим і далеко не повним офіціозом визнання творчого ужинку академіка Л.А. Пирога на медичній, науково-педагогічній та державотворчих нивах. За ним понад 65-річна невтомна творча діяльність. Із задоволенням продовжимо цей перелік скромною світлою із життєвих буднів. У ній визнання та вдячність нового, молодого покоління лікарів України. Ця світлина взята із «настінної» студентської творчості. Знайшли ми її, зацікавлено розглядаючи студентські «стінні шпальти» у клініці, яка є науково-педагогічною Alma mater нашого ювіляра. Знаходяться вони на затишному балконі навпроти кабінету професора, де і сьогодні проходять державні іспити випускників вже Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця. Її творці — випускники Київського медичного інституту вже такого далекого 1971 року. Саме в цей рік Любомиру Антоновичу було присвоєно вчене звання доцента.

Публіцистичний доробок академіка Пирога Л.А. є вражаючим, а щодо української

філателістики — феноменальним. Звичайно, громадський діяч не може бути успішним без належної публіцистичної присутності (а ще краще діяльності). Тільки щодо нашого ювіляра, то публіцистика — це відгук на поклик душі, талант і покликання. Для кон'юнктури так не пишуть. Він у своїх спогадах згадує, як у 1948 році став перед проблемою вибору фаху. Перед тим були проби пера шкільного періоду. І все ж серед захоплень філологією, історією та медициною Любомир Антонович за тих обставин вибирає фах лікувальної справи. І сьогодні він говорить: «Не шкодую, що став лікарем, хоча потяг зацікавлень до гуманітарної сфери — постійний». Публіцистика Л.А. Пирога становить понад 100 газетних та журнальних статей, а останніми роками світ побачили дві чудові книги спогадів («Було колись...», К.: Світ Успіху, 2013. 368 с. та «День за днем... Рік за роком...», К.: Світ Успіху, 2013. 496 с.). Перша філателістична публікація Любомира Антоновича «Україніка філателістична. Іван Франко» побачила світ ще в 1966 році. Ну, а його останні дві новаторські монографії «Медицина України в дзеркалі філателії» (К.: ВД «Авіцена», 2013) та «Тарас Шевченко у світі філателії. Пошук. Наглядність. Достовірність» (К., 2014. 306 с.) є унікальними. Загальна кількість друкованих робіт із філателістики є поважною і становить понад 150. А вже із вдосконаленням та здобуттям класу лікарської майстерності прийшла потреба самореалізації і в медичній публіцистиці. Як відзначає сам Л.А. Пиріг: «На медичну публіцистику мене «потягнуло»... з 1983 року, коли в журналі «Київ» вийшла моя стаття «Медицина сьогодні: здобутки і втрати».

Серед історико-публіцистичного доробку Пирога Л.А. особливе місце посідають праці щодо його родоvodu. Ювіляр розглядає свою родину «як дзеркало долі галичан XX сторіччя», але подає її генеалогію із середини XIX сторіччя до своїх онуків. За цього він підкреслює, що на сьогодні географія його родоvodu розширилась і на Американський континент. Щодо витоків, то Любомир Антонович вважає, що родоvid Пирогів із галицького містечка Рогатин,

«Традиції медицини».

Доцент Пиріг Л.А. у студентських настінних написах. 1971 р.

імовірно, походить від козака Івана Пирога Брацлавського полку («Реєстр Війська Запорізького» від 1649 року) чи Панька Пирога Ведмедівського куреня.

Свій унікальний творчий здобуток енциклопедичної особистості академік Любомир Антонович Пиріг відповідально систематизував у чотирьох виданнях «Бібліобібліографії» (2001, 2008, 2012, 2017 рр.). Вона містить список наукових публікацій, винаходів, медичних рекомендацій, інформаційних листів з реєстром співавторів, науково-популярних, медико-публіцистичних, публіцистичних, мемуарних статей, інтерв'ю, а також статей з філателістичної україністики, відомості про участь автора у філателістичних виставках, список публікацій про нього.

«День за днем... Рік за роком...» торував свою звитягу академік Л.А. Пиріг. Колектив Івано-Франківського національного медичного університету та редакції журналу «Терапевтика імені професора М.М. Бережницького» сердечно та із найщирішими побажаннями добра, гараздів, здоров'я та творчих успіхів gratулює Вас, пане Академіку, із славним ювілеєм! Ми Вас щиро шануємо. І будьмо!

*З повагою та пошануванням долучаються:
Редакція часопису «Терапевтика
імені професора М.М. Бережницького»
Колектив Івано-Франківського національного
медичного університету
Медична спільнота Прикарпаття*